No. 2393 - 27 OCTOBER 1951 - 47e JAARGANG No. 43

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE CHEMISCHE VERENIGING

INHOUD

	Blz.
Ir. J. J. Benedictus en Dr. Ir. Chr. van Loon, In Memoriam Prof. Dr. Ir. J. Böeseken.	805
Verhandelingen, Overzichten, Verslagen	807
J. W. Spronsen, Prioriteit bij de ontdekking van het periodiek systeem.	
Uit Wetenschap en Techniek	816
Ir. J. H. Förch, Corrosiebestrijding met zinkstof en teerolie	
Handel en economie.	817
Dr. E. L. Krugers Dagneaux, Ozon. Houtpulpproductie met triaethyleenglycol.	
Boekbesprekingen.	817
Allerlei nieuws op chemisch en aanverwant gebied	820
Personalia	821
Verenigingsnieuws	821
Mededelingen van het Secretariaat. — American Chemical Society. — Examens voor Analyst. — Secties. — Chemische Kringen. — Commissies.	
Mededelingen van verwante verenigingen	822
Mededelingen van verschillende aard.	822
Wij ontvingen.	823
Vraag en aanbod	823
Aangeboden betrekkingen	824
Gevraagde betrekkingen	824
Agenda van vergaderingen	824

In memoriam Prof. Dr. Ir. J. Böeseken.

Reeds meer dan 2 jaar geleden werd Prof. *Böeseken* ten grave gedragen, onder grote belangstelling van zijn ambtgenoten, oudleerlingen en vrienden. Zoals vanzelf spreekt waren grote scharen oudleerlingen gekomen om nog eens aan hun zo vereerde leermeester hun aanhankelijkheid te betuigen.

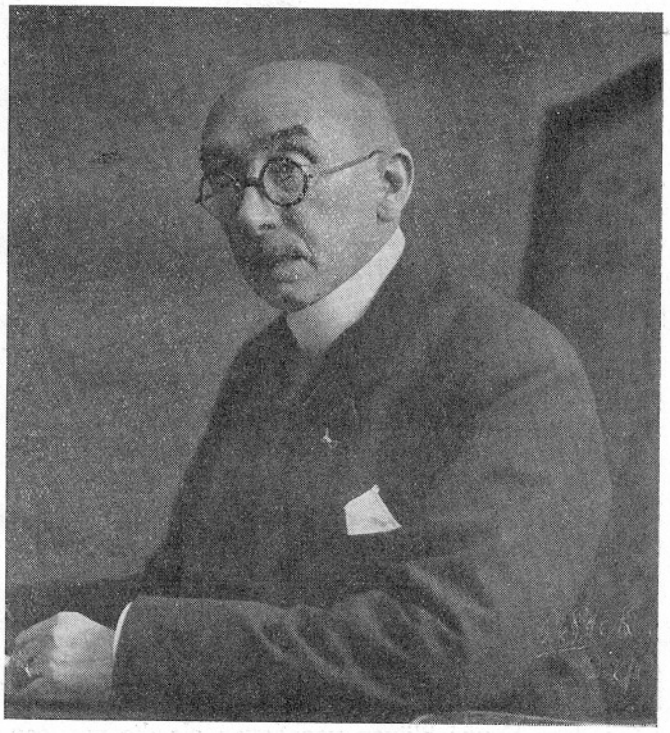

Prof. Dr. Ir. J. Böeseken.

Aanvankelijk was het de paedagoog en geleerde, die op de jonge student grote aantrekkingskracht uitoefende, doch spoedig was ook de belangstelling, die *Böeseken* in de persoon van zijn leerlingen ging stellen, mede van grote invloed.

Ook na het vertrek van zijn leerlingen uit Delft bleef *Böeseken* belang in hen stellen en als regel heeft hij de voldoening gesmaakt, dat deze belangstelling wederzijds was.

Het heeft hem trouwens bij verschillende mijlpalen in zijn carrière aan medeleven van zijn leerlingen niet ontbroken. Toen *Böeseken* in 1915 geroepen werd om na het overlijden van *Eykman* diens plaats in Groningen in te nemen, gaf dit, zelfs in de vacantiemaand Augustus een dusdanige beroering onder zijn leerlingen, dat spontaan tot actie werd overgegaan.

Hoewel er voor *Böeseken* veel aantrekkelijks moest zijn gelegen in het bezetten van een leerstoel aan een universiteit — zijn belangstelling ging destijds zeker nog uitsluitend in streng wetenschappelijke richting — was hij toch dermate getroffen door het hartstochtelijke beroep van zijn studenten, dat hij besloot in Delft te blijven.

Toen vele jaren later, nogmaals de universiteit hem lokte na *Holleman's* vertrek uit Amsterdam, behoefden *Böeseken's* studenten geen beroep meer op hem te doen, daar inmiddels de band met de Technische Hogeschool te hecht was geworden, terwijl hij anderzijds ook voor technische problemen grote belangstelling had opgevat.

Bij zijn 25-jarig hoogleraarschap in 1932 vonden zijn leerlingen en oudleerlingen gelegenheid hem op grootscheepse wijze te huldigen. Dit feest zal zo wel bij *Böeseken* als bij zijn leerlingen onvergetelijke indrukken hebben achter gelaten.

Het afscheid van de Technische Hogeschool in 1938 zal hem ongetwijfeld zwaar zijn gevallen. De vele bewijzen van waardering en vriendschap, die hem ook bij deze gelegenheid ten deel vielen, zullen

hem stellig dit afscheid iets minder zwaar hebben gemaakt.

De sfeer, die in *Böeseken*'s laboratorium spoedig na zijn komst in Delft ging heersen, heeft geleid tot een toevloed van leerlingen en tot het vormen van zijn school.

Omstreeks de jaren 1907 had de afdeling der Scheikundige Technologie nog maar een bescheiden karakter. Door de dominerende figuur van *Böeseken*'s voorganger, Prof. *Hoogewerff*, had de Organische Scheikunde een zeer belangrijke plaats op het programma, waardoor de studenten veel meer tijd konden besteden aan dit belangrijke vak dan later het geval was. Daardoor had *Böeseken* reeds onmiddellijk na het prop. examen langdurig contact met de beginnelingen en kon de jonge student vroegtijdig de invloed ondergaan van zijn wetenschappelijke en fantasierijke geest. Het was *Böeseken*'s gewoonte ook aan de jongere studenten al zijn aandacht te schenken, zodat hij niet alleen een nauwkeurige kijk had op hun begaafdheid, maar ook op hun karaktereigenschappen.

De colleges van *Böeseken* zouden, getrouw opgetekend, geen overzichtelijk leerboek hebben opgeleverd. Zij gaven echter wat een leerboek niet geeft: koene gedachtensprongen, rijke fantasie, warm enthousiasme voor de organische chemie in al haar aspecten. Wie zijn H.B.S.-kennis vergeten had, werd door deze colleges niet op streek geholpen. Maar wie zonodig de moeite nam de elementaire kennis zelf nog eens op te frissen, vond in de colleges vurige aansporing tot wetenschappelijk denken. In één woord, dit was hoger onderwijs.

Nog sterker kwam het bijzondere karakter van deze lessen tot zijn recht in de „bijzondere colleges" voor oudere studenten, waarvan verschillende ook in druk verschenen zijn. Daar werden gedachten ontwikkeld, waarvan men nu bevestigd kan zien dat zij hun schaduwen vooruit geworpen hebben. Waar feitelijke kennis en logisch denken machteloos werden, toonde *Böeseken*, dat met fantasie en combinatievermogen een intuïtie kan worden ontwikkeld, die vruchtbare wegen wijst voor nader onderzoek.

In latere jaren wist *Böeseken* de belangstelling aan te wakkeren door het houden van een Colloquim (aanvankelijk noemde hij dit „Seminarium"), waarbij ook de jongere student gelegenheid kreeg zich vrijelijk te uiten. *Böeseken* wist dan met fijne tact al naar het nodig was, aan te moedigen of te temperen en ook bij middelmatige leerlingen het beste er uit te halen. Tot de sfeer van vertrouwelijkheid en gemoedelijkheid werkte mee, dat de veertiendaagse bijeenkomsten te zijnen huize plaats vonden.

In deze bijeenkomsten kwam het vaak tot opgewekte discussies, waaraan successievelijk ook de meer schuchtere studenten zich konden wagen, vertrouwd als ze waren met *Böeseken*'s gewoonte om nooit van ongeduld of wrevel te doen blijken, maar opbouwende critiek en vriendelijke humor te laten werken, zulks gepaard aan een ruim begrip voor de niet wetenschappelijke aspecten van het studenten-leven.

Het moge begrijpelijk zijn, dat zeer vele studenten zich gaarne om hem groepeerden.

Dit bevorderde anderzijds *Böeseken*'s scheppend vermogen, immers, vele begaafde leerlingen, gestimuleerd door *Böeseken's* enthousiasme en fantasie, hebben aan zijn onderzoekingen een belangrijk aandeel gehad.

Door de grote kijk, die *Böeseken* had zowel op de begaafdheid als op het karakter van zijn leerlingen, hechtte de industrie veel waarde aan zijn oordeel. Zo werd dan ook bij het bezetten van posities hoe langer hoe meer zijn advies ingeroepen. Toen *Böeseken*'s leerlingen in steeds belangrijker mate met succes posities in de industrie gingen vervullen, groeide ook zijn persoonlijk contact daarmede en werd zijn belangstelling ook gericht op onderwerpen met een niet uitsluitend wetenschappelijk karakter. Zodoende is *Böeseken's* invloed niet slechts indirect door zijn leerlingen, maar ook direct tot de chemische industrie doorgedrongen.

Met het bovenstaande mogen wij een indruk hebben gegeven van *Böeseken*'s grote figuur als leermeester.

Over *Böeseken*'s betekenis als Organicus zal in dit tijdschrift wel niets naders behoeven te worden vermeld. Immers *Böeseken* was gewend zijn publicaties geregeld in het Receuil (eigenhandig in het Frans geredigeerd) te doen verschijnen. Bij zijn afscheid van de Technische Hogeschool werd een speciale uitgave van dit tijdschrift aan hem gewijd, waaraan o.a. collega's (ook buitenlandse) en oudleerlingen hebben medegewerkt.

Behalve de kwaliteiten van geleerde en docent had *Böeseken* nog vele aspecten, die niet algemeen bekend zullen zijn. Dit kan worden toegeschreven aan zijn persoonlijkheid van bescheiden mens, die ongaarne aan de weg timmerde en niets voelde voor officieel gedoe. Hij leefde gaarne rustig in zijn gezin, waar hij door zijn echtgenote met grote liefde en zorg werd omringd. Niet velen hebben de weg naar zijn huiselijke haard gevonden. Degenen, die dit voorrecht hadden, behouden daaraan mooie herinneringen. Steeds was een avond in zijn gastvrij huis aan de Phoenixstraat een bijzonder genoegen. Het kostte ons dan ook vaak moeite om laat in de avond van *Böeseken*, die nooit vermoeid scheen, afscheid te nemen!

In zijn huiselijke kring werd over chemie of Technische Hogeschool niet gerept. *Böeseken* was daar de aangename causeur met belangstelling en kennis op velerlei gebied, waarbij zijn voorkeur in het bijzonder uitging naar dat der historie, archeologie en litteratuur.

Ook had hij, staande midden in het dagelijks leven, op mensen en toestanden een scherpe kijk, gekruid met een flinke dosis humor.

In de herinnering van zijn leerlingen zal *Böeseken's* bijzondere figuur blijven voortleven als die van een groot leermeester wiens nagedachtenis in hoge ere zal worden gehouden.

J. J. Benedictus,
Chr. van Loon.